

DEBRECZENI ELLENŐR.

POLITIKAI, TARSADALMI és KÖZGAZDASÁGI LAP.

A SZABADELVÜ PÁRT KÖZLÖNYE.

Megjelen naponként, a vasárnap és péntek kivételével.

Előfizetési ár:

Helyben házhoz hordva vagy vidékre post-n küldve:	
Egész évre	10 ft — ki
Félévre	5 ft —
Negyedévre	2 ft 50
Egy óra	1 ft —

Hirdetési díj:

Öt-hasábsopetisors egyzeri beigtatásért 5 kr
Bélyegdíj minden hirdetésért külön 30 kr
Nyiltér 4 hasábsopetisorért 20 kr.

XI. évfolyam. 1884.

Debreczen. Csütörtök, márczius 13.

52. szám.

Az ipartörvényjavaslat.

(—) Hivatkozhatunk rá, hogy midőn a kormány az ipartörvény módosításáról szóló törvényjavaslatot előterjesztette, azt mondtuk, hogy kár olyan ékteleen nagy lármát csinálni az ellenzéki oldalon, mint bizonyára megteszi a kormány a mit tennie kell, s ha látja, hogy még módosítani való van e törvényjavaslaton, hát bizony megteszi azt is.

Hanem azért jó alkalom volt ez a kormány szidásra, jó alkalom volt ez arra, hogy a magyarországi iparosok előtt egy mutassák be a kormányt, mint a magyar ipar ellenségét, a magyar ipar megölő betűjét.

Azok az iparos gyűlések nagyon jogosultak voltak, csak hogy nem kellett volna a politikai szenvedély köpönyege alatt tartani. Ha az iparosok össze jönnek s azt mondják: ime a kormány segíteni akar helyzetünkön, alkotott egy törvényjavaslatot, de mert ebben hézagosságot látunk, vagy ebben olyan dolgok is vannak, melyek a gyakorlati életben nem alkalmazhatók, hát fontoljuk meg, és kérjük annak oly módon megváltoztatását, hogy az mind a czélt — az iparosok helyzete javítását — elérje, mind pedig a gyakorlati életben kivihető legyen.

Hát ha így beszélnek az iparosok, semmi kifogásunk ellene, sőt nagyon természetesen találjuk, mert hiszen ők magok tudják legjobban, hogy hol fáj nekik, hol az ő bajaik kuforrása, ők tudnak arra legjobban rá mutatni.

De nem így beszéltek. Azt mondták: ime itt van egy törvényjavaslat melyet a kormány csak azért alkotott hogy azzal a magyar ipart megölje, hogy az osztrák és általában a külföld iparát emelje a magyar ipar rovására.

No már tessék felgondolni, hogy midőn egy kormány azon fáradozik, hogy nemzetének hasznára tegyen valamit s ezt még is oda magyarázzák, hogy azt csak azért teszi, mert a maga nemzete iparát, idegen ipar rovására egyenesen tönkre akarja tenni — bizony az ilyen

beszéd több mint nem tisztességes, ez rossz lelkű izgatás.

Hát hogy a kormány csakugyan jót akar alkotni, azt bebizonyítja akkor, midőn a törvényjavaslatot kiadta a képviselőház közgazdasági bizottságának tárgyalás végett, hogy az tegye meg ha szükségét látja, a kellő módosításokat, melyekhez hozzá fog járulni a kormány is.

És azt, hogy ezen bizottság nagyobb lelkiismeretességgel jár el e javaslat tárgyalásánál, már egyik ellenzéki lap is elismerte s azt hiszik az érdekeltek, a magyar iparosok, szintén el fogják ismerni.

Egyik fontos módosítás, mit a bizottság a törvényjavaslaton tett, a qualificatio kérdésére vonatkozik, s onnan indul ki, hogy az iparos, bizonyos értelmi, fegyelmi, tehát erkölcsi, — és gyakorlati előkészítésen mejen keresztül.

Csak hogy a bizottság azt is kimondta, hogy az olyan iparostól, ki egyik iparágáról a másikra akar átlépni, nem kívánja, hogy képesítését újra kimutassa. No hiszen az furcsa is lenne, hogy egy iparos, ki már vagy 10 évig üzött egy iparágat, ha ez neki rosszul megy, kényszerítve legyen vagy végkép megbukni, vagy pedig ha más ipar üzéséhez akarna fogni, kezdje ismét az inaskodáson. Azt, hogy ezen átmenelet csak a rokon iparágaknál engedtessek meg, kivinni nem lehet, mert az iparágak egymáshoz rokonságát meghatározni még maguk az iparosok sem lennének képesek.

De meg felesleges is; mert ha egy iparos a kellő erkölcsi előkészítésen átmegy, ha valamely iparágánál a kellő ismereteket elsajátította, meg van benne a biztosíték arra, hogy bármely pályára lépjen is később; szédelgésre. csalásra nem lesz képes.

A másik lényeges módosítás mit a bizottság a javaslaton tett a kényszer-társulásra vonatkozik, és kimondja hogy ott hol 100 önálló iparos van és ezek 2/3 kivánja, ipartestületek alakítandók.

— Hát akkor meg vannak azon boldulva.

— Okos emberek azok. Mert ő nekik meg három forintjával fizeti meg a grófi uradalom minden egyes vendéget. A tölcseiek fősvény emberek, azért szeretik a vendéget. Alig egy félóránnyira fekszik az ország-úttól a híres község egy gyönyörű tisztáson szép fehérre meszelt cserép fedelű házacskák nagy kertekkel. A torony leges-legkülönb, annak csillog bádóg fedele s óra mutogatója négy szélről a nap járását.

— Itt terem az arany — mutatja kocsisom a messze elterülő káposztás földeket, melyeken éppen akkor borultak össze fejkékké a palánták acélszín levelei.

— Hogy-hogy?

— Innetől kezdve egész Lengyelország nem terem meg a káposztát, csak ezen a kis darabka földön. S ezek a boldog tótok élnek — halnak érte, olyan áron veszik meg itt, a tövén a tölcseiektől, aminőt kívánnak. Egy holdon kétszáz forint ára káposztát terem. Hát nem az isten hóna alatt van ez?

A bírósához szálltunk, ki nagy örömmel fogadott s mindjárt bejegyezte nevemet egy könyvbe.

Hatmas alak volt, nagy bajszusszal, torzonborz szemöldökkel, minden szavát megropogtatta, kurtán beszélt és nem tűrt semmi ellenvéleményt. Serványecz Mihálynak hívták.

— Hallom nagyon gazdag a község? mondám beszélgetés közben.

— No no — telelt ő — van amink van! Kár hogy a megboldogult elődöm alatt sokat adtunk kölcsön a királynak s az mintha nem emlékezne rá, se interét nem fizeti, se a tőkét nem törleszti. Mit mondjon aztán az ember a többi adósainkról!

Már most — miután az iparosok mindenütt kivétel nélkül kívánják a társulási kényszer behozatalát, ő rajtok áll hogy akarják-e az ipartestületek megalakulását, s ha nem alakítható meg az ipartestület, ugy azt az iparosok egyedül önmaguknak tulajdoníthatják, mert hiszen a belépési kényszer kivan mondva s ha a 2/3-ad többség megvan, — pedig ennek meg kell lennie, — ugy az iparosok ez iránybani kívánságának teljesen elég van téve.

Egyébaránt lesz alkalmunk bővebben ez ügyhöz szólni, mihelyt a bizottság elkészül a maga munkálatával, s akkor rá fogunk mutatni arra is, hogy mennyire rossz akarat szölt az ellenzék-ből, akkor midőn a törvényjavaslatot, oly élesen támadta meg.

Fővárosi levél.

(Verhovay, Heil Fausztin. — Irói jog és pálinka. — Ötvös mű kiállítás. — Ékszer vagy esők. — Zalogház. — Budai színházak. — Feleki és Csóka. — A színtársulatok. — Kaposányi Mór. — Képzőművészet. — Egy megadott és egy elmaradt pof. — Kossuth és a „pénz-pletyka.“ — Teleki Sándor. — Kossuth iratainak egy ismeretlen fejezete.)

Budapest márcz. 12.

Ha Verhovay minden 2-3 hétben ki nem nyilatkoztatna a „Függetlenség“-ben egy-egy embert mindig „gaz rágalmazó“-nak mint most Heil Fausztin alügyészszel tette, ugy valóságos „holt évad“-ot élnék.

A „tisztelt ház“ most még mélyebben alszik, mint rendszeren szokott. A héten az irói tulajdonjog és szeszadó törvényei voltak a színyen s a honatyák határozottan több érdeklődést mutattak a szesz mint az irás iránt. Hja! Kevés a — spiritus!

Beszéltek sokat össze vissza a kis üstörköl és nagy üstörköl, mi közben jól meg ezibálták egymás üstökét.

Hanem én csak azt tartom, hogy a szesz italokra s azoknak készítésére minél nagyobb adót kellene vetni, mert hát tessék csak kutatni, a még most is napirenden levő anarchista mozgalom zugát. Az anarchisták felőt a pálinka szüli, — no a másik felet meg az — éhség.

Ha egy éhes ember pl. meglátja az ötös mű kiállításban a gazdag emberek mérhetlen kincseit, bizony igen könnyen felcsap anarchistának, vagy régi magyar szóval nevezve „földösztő“-nak

— De azért maradt még bíró uram!

— Hát hiszen maradt, maradt. Annnyira már vagyunk, hogy egyikünknek sem kell adót fizetni, hanem annyira még nem vagyunk, hogy egyikünknek se kelljen dolgozni. Ambar a szolgák és szolgálok mind a szomszéd falvakból valók.

— Aztán mi gazdagította meg ezt a falut?

— Mi? Hát ez ni...

— És felemelte a mogyorófa pálezáját...

— Ebből hull az arany... Mert ez a nép sohasem perlekedik; minden dolgot itthon igazítjuk el a saját törvényünk szerint. Nekünk semmi közünk, hogy milyen törvényeket csinál az ország és vármegye; ezek sokba kerülnek és nem jök, a mi törvényeinket én csinálom és alkalmazom ingyen. Soha inuen nem vitt el a fiscalis egy garast sem. De most engedje meg uram, hogy egy kicsit magára hagyom; a falu határára kell mennem. Ma van a koldus választás.

— Mi? Koldus választás?

— Igen uram. Az eddigi koldusunk felgazdagodott, megszede magát a kópé...

— És nem akar többé koldulni. Az pedig nagy baj. Mert ha saját koldusunk nincs, kénytelenek vagyunk beereszteni a szomszéd falvak koldusait. Ennek pedig nem szabad megtörténni. Isten áldja meg uram addig is.

— Nem addig van az bíró uram, hanem én is kegyelmeddel megyek.

— Ugy volt a hogy a bíró mondta. Funta István uram, az eddigi koldus megjelent a tanács előtt udonutaj kék dalmányban, csikorgó rámás kordovány csizmákban, hosszú deres haját hátul mágús parasztk módjára felszedve hétfoggantyus tésulvi, s így szölt:

Tisztelő tanácsnok uraim: Köszönöm

A kiállítást sokan látogatják s különösen esténként oly gyönyörű hölgy közönség jár oda, hogy ha egyszer egy véletlenségből a villanylámpák ki találnának aludni s valaki kiadná a jelszót: „Szabad rablás!“ bizony nem tudná az ember hogy ékszer t raboljon e, vagy — csókot?

A napokban találkozom a „Magy. kir. zalogház“ igazgatójával — tán mondanom is felesleges, hogy régi jó ismerősöm. — Látta már az ötös mű kiállítást? kérdém tőle.

— Nem láttam, feleli.

— Lehetetlen! Hát önt nem érdeklik már az ékszerek? gyönyörű darabokat láthat ott.

A „magy. kir. zalogház“ igazgatója elmosolyodik:

— Oh kérem, láttam én már a zok legtöbbször s bizonyára még a többi is látni fogom.

Kukkantsunk be egy kissé a színtalalk közzé. Most a budai színházak vannak napi renden. Feleki Miklós a budai arénát a nyárra átengedte Csóka Sándor ismert vidéki színiigazgatónak. Feleki és Csóka szerződéséről most az a szójatek járja a színtalalk között: „Vajjon melyik csóka vajja ki a másik szemét?“

A budai várszínházban a színesz-iskola növendékei tartottak a héten előadást. Az ilyen előadásokon rendszeren örüsi szokott a taps lenni, hanem minden előadás után — meg kell reperáltatni a színtalalkat.

Ejnye majd elfeledkeztem Kaposányi Mór urról. Nem tetszik ismerni Kaposányi Mór urat? Valóban én sem ismerem. A napokban a „t. ház“ tolyosján sétálok Tóth Béla barátommal, éppen azt az örvedentes hírt közölve, hogy ez öszre egy új kötetet bocsát világgá az Athenaeum szárnyain, mikor jön a „Pesti Napló“ Relléje az irói karzatról.

— Miről beszélnek oda benn? kérdem tőle.

— Kaposányi Mórról!

— Mi ez?

— Egy országgyűlési képviselő, a kiről most sült ki, hogy fogarasi ügyész, magyar-razza Relle.

— Vagy talán inkább egy fogarasi ügyész — vág közbe Tóth Béla — a kiről most sült ki, hogy képviselő!

A héten volt a képzőművészeti társulat közgyűlése. Ipolyi Arnold szép elnöki beszédet tartott. Mikor vége volt az ülésnek, egy henczegő uri ember elkezd kritizálgatni a beszédet:

— Képek képek! — képzőművészet,

az eddig belém vetett bizalmat de már meguntam a keresetet, nincs is rá szükségem hála istennek, de meg fáradt öreg is vagyok én már koldusnak: csinálja valami erősebb fiatalabb ember, én lemondok.

A tanácsnokok kezét szoritottak Funta bátyóval miközben felkelt az öreg bíró uram, s kinyitván a tanácsház ablakát kikiáltott az egybegyűlt népekre.

— Ki akar koldus lenni közületek? Jelentse magát jöjjön be.

Ezzel Serványecz Mihály rágyújtott a makrára és várt egy darabig, hogy majd csak jön valaki, de bizony nem nyílt az ajtó.

— Hát már most mit csináljunk? kérdé a mező bíró aggodalommal.

Erre neki estek a tanácsbeliek kapacitálva az öreg Funtát, hogy vállalja el még legalább egy évre, a közjó érdekében.

Funta bátyó azonban erősen szabódott hogy vannak immár ü nála szegényebb és érdemesebb emberek is erre az állásra: isten látja lelkét, hogy ő nem akar meggazdagodni.

— Ami becsület az becsület — szölt most szigorú hangon a bíró — koldusnak lenni kell punktom. Megengedtetik azonban kelmednek, hogy ha tetszik pénzén helyettes koldust fogadjon, punktom.

Ki lévén mondva a visszavonhatlan sententia ebbe aztán bele kellett nyugodnia Funta uramnak is.

Bele is nyugodott s a nép nagy örömujjongásai közt ballagott hazafelé az ujonnan épült kőházába.

S ebből aztán én is megértettem, hogy ez a falu csakugyan az isten hóna alatt van.

hunyról kiadott családi gyászjelentés így hangzik: Fajdalomtól szívvel jelenti Falk Fanny Paulina, született Goldschmidt, saját, valamint gyermekei, unokái, és az összes számos közeli és távoli rokonok nevében, a forrón szeretett férj, apa, após, nagyapa, testvér, sógorok FALK T. ANTAL nagykezeskedőnek, élete 72-ik és boldog házasságának 37-ik évében a folyó év március hó 12-én éjjeli 11 órakor szívzselhűlésben történt gyászos elhunyt. A drága boldogult halottnak földi maradványai f. hó 14-én délután 2 órakor a lakásnál (főpiaz Schaffer-féle ház 2140. sz. a.) tartandó rövid ima után a helybeli izraelita sírkertben fognak örök nyugalomra helyezni, mely végtisztességtételre a kimutak rokonait, számos barátait és tisztelőit bannatos szívvel meghívjuk. Debreczen, 1884. év március hó 13-an. Béke hamvaira!

A debr. jogász kör már az ügyvédi kamara helyiségében berendezkedett s működését f. hó 16-án megkezdte. Ez időtől fogva a kör lapjai a fenti helyiségben a tagok használatára bocsátatnak. Együttal megemlítjük, hogy Pünkösdtől kezdve a körnek a Simonffy ház emeleti része fog állandó helyiségül szolgálni. Az udvaron díszes kuglizó fog berendeztetni.

Egy jó házból való fiu, ki jó iskolai bizonyítványokkal rendelkezik, a „Debr. Ellenőr” könyvnyomdájában tanulóul felvétetik. Értekezhetni a nyomdai művezetővel.

Nyári táncvizsga. A jogászkör ugyanezek kimutatja életvalóságát, s már is egy nyári mulatság rendezését tervezi. A mulatság jun. 8-án lesz s a rendezőség igyekszik fog minél szélesebb körökben felkeltetni az érdekeltséget.

Egy tanuló Kerek Albert asztalos ízletéből felvétetik. Csapóntozza 626 szám alatt.

Színház.

„Rip van Winkle.”

Érdeklélvartuk a „Kornevillei harangok” szerzőjének új operettjét, melyről tudtuk azt, hogy először angol nyelven került színpadra, és csak aztán jutott francia színpadra. Hallottunk róla annyit, hogy nem mulja felül Planquette első művét, sőt messze elmarad attól, hanem mindazonáltal oly zenei termék, a minőt csak nagy tehetségek produkálhatnak.

Az érdeklődés zsufolásig megtöltötte a színházat, s a közönség igazolva találta az új operettéről érkezett előleges híreket. — Mindenütt szép, kellemes zene, mely nem lép fel zajjal, hanem annál több kellemmel.

A hatóság francia operette szövege Washington Irving, e hírneves angol író egy szép elbeszéléseiből van kölcsönözve s meséje röviden összefoglalva a következő: Rip van Winkle (Kiss Mihály) Amerika egyik gyarmatán még az angol uralom alatt III. György idejében él, könnyelmű kalandor, a mendemonda szerint korhelt és részeges, gyakori vendég Nick fogadósnál (Rónaszék), csak vadászni szeret, miközben Hudson kapitány kincsét keresi, ki azt valahol a sziklák közt rejtette el. Szüksége is van rá, mert Derrik polgármesternek (Németh) 100 dollárral tartozik, ki a kamat fejében szeretné, ha Rip Rip (így nevezi kalandorunkat a nép) neje a csinos Lisbeth (Orley Flóra) barátságosabb szemekkel nézne reá, hiszen egykor úgy is őt akarta feleségül venni, de bizony Lisbeth sem akkor, sem most nem tudott semmi szerelmes vonzalmat érezni Derrik ur iránt. A

Dejszen azt kikérem magamnak kedves urambátyám, ahová én nézek, és odapatantok, ott fekszik a ruha.

Tudod-e merre lehetnek most?

Azt hiszem a Lajos mizsei tanyák közt állhatok meg, de az már nem az én kerületem — az a Balla Kálmán kollegám járása; s a mint én nem szeretem, ha az én járásomat ezirkálgatják, úgy én sem háborgatom a más bírodalmát; ám lássa Kálmán mit csinál velök. — Könnyű dolga lesz már a mai hajszá után, összetörtetek nagyon s olyan az most mind, mint az őszi szunyog.

Sohasem voltak azok egészségesebbek.

Már hogy tudja azt urambátyám?

Hogyne tudnám! hiszen színről-színre láttam őket.

Kiket?!

A Bogarakat, ők voltak itt ma délelben mind a hatan, az öreg kint állott a két fiával, a lovakat tartották. Miska, Imre és Jakab pedig bejöttek hozzánk.

Hu; milliöm menydörgős adta! — ugrott fel a komizású gypszfehérré változva — csakhogy egyszer már nyomukba mehettek — merre mentek?

Nem igen lehetnek innen távol, úgy tudom a gyapárhalm alatt húzták meg magokat; oda küldtem nekik az eleséget is.

Egy pillanat alatt felültetve a pandúrság, a esendbiztos lovára ugrott úgy sietett, hogy még elsem bucsuzott, a háziur és családja jót nevettek, csak a fiatal vendég asszony volt kissé izgatott.

Miért küldötted a nyakukra azoknak a nyomorultaknak ezt az emberevő szörnyeteget — szolt szemrehányólag a fiatal asszony Marczai bácsihoz — nem volt szép tőled, hogy felhívás nélkül elárltad őket.

„A miatt biz alhatyik kee

polgármestert nagy haszonnal kecsegteti, ha Rip-Rip telekjét megszerezheti, mert az angolok epen azon a helyen erődöt akaraak építeni s bármily árt megadnak érte. Rip-Rip csakugyan megtalálta Hudson kapitány kincsét és kifizeti az adósságot szigoruan követelő Derriknek a 100 dollárt. Ez most már ugy akarja Rippet elüldözni, hogy az angoloknak mint összeesküvőt adja föl, a ki a pénzt, a melyből őt is kifizette, forradalom szítására kapta. Rip-Rippet alakarják fogni, de epen Bertram éjjele van, mikor Hudson kapitány és kalóztársainak szellemei őrzik a kincset. Rip-Rip egy ember alakú szikla tömböt akar helyéről elmozdítani, hogy a kincs többi részét is megtalálja, midőn a szellemek sorban megjelennek előtte menydörgés és villámlás közepette, melyet a szellemek tevézése és pipázása idéz elő. Rip-Rip elég bátor, hogy e kísérteties alakokkal csak úgy komázzik. Egy hegyi tündér is megjelenik (Szida Teréz) s kelyhet nyújt Rippnek. Ez kiüssza, hanem az itálnak az a tulajdonsága van, hogy husz évi álmat hoz. És Rip husz évi álmat alszik a barlangban, mialatt mindenki halottnak hiszi.

Husz év után telébred álomból; s haza megy. Ő ugy képzeli, hogy csak tegnap este aludt el és mégis mennyi változás! Azt mondják neje rég meghalt, Nick fogadós is a sírban nyugszik s fia Jean foglalta el helyét a kocsmában; az ő leánya meg Alice jegyben jár Adrien tengerész tiszttel (Horváth Arnold) a polgármester fiával Katarina (Pálffy Anna) 20 év óta Van der Bilt né (Szentes). A polgármester pedig eladta Rip minden vagyonát adósság fejében. Az álomban megöszült elaggott Rippre senkiesem akar ráismerni. Ő is csak lassan jön rá, hogy 20 évet aludt. Végre egy dalról ösmernék rá neje és leánya, meg arról, mikor a polgármester előmutatja az írást, hoy ő minden adósságát kifizette.

Az érdekes mese, melyben egy illemet sértő szó sem fordul elő lebilincselte a hallgatók figyelmét, daczára annak, hogy az előadás 11 óra felé ért véget. — Jó lesz ha az igazgató rövidit egy keveset különösen a néhol hosszadalmas prózai részen.

A zene rendkívül finoman van hangszerelve és tanuságot tesz a mellett, hogy neves szerzője Planquette az ellenpontozat minden titkát bírja. Az operette bővelkedik szebbnél-szebb szóakkal ilyenek: a Rip bevezető dala, és a gyermek terzett aztán a Pastorale és a Patroille karok, a legenda, és Rippnek vizsgálata. Ez utóbbi frenetikus tapsot érdemelt volna a közönség részéről.

Az előadás kitünően sikerült. Kis a czimszerepben remekelt s ismételve bebizonyította, hogy ő nemcsak jeles énekes, de olyan előadó színész is, a kinek keresni kell párját. Rip alakítása méltán sorakozik a figyelmet keltett „Gascognei”-ja mellé. — Kivüle Németh és Rónaszéki mulattatták pompás humorjukkal a közönséget.

Orley Flóra kisasszonyunk leg több dalát élénken megtapsolták. Szida k. a megfelelő a hozzákötött várakozásnak. Dalát zajos tapsok mellett ismételték. Kisasszonyt gyakrabban is szivesen látnók önálló szerepekben. — Kisebb szerepeket játsztak sikerrel Kereszényiné, Pálffy Anna, Závorszky Teréz, Bánhidly Emilia, és a férfiak közül Horváth Arnold, Fenyéri, és Szentes.

Ma az operettet ismétlik.

„A hatyikee” — dalolá válaszul Marczai bácsi.

A fiatal asszony kérdőleg nézett szembe.

Sohse aggódjál Sarolta a gyapárhalm délnyugatra esik innen, és én fogadok veled, hogy a komizású, ki azt a helyet különben igen jól ismeri, mégis északkeletnek nyugall egész táborával és éjfel felé ott nyugodni Kereszényi és Beretvási vendéglőjében.

Réggel aztán jött a mindenes, behozta a csobolyókat és a kosarat, a miben bort és ételt kivitte a betyároknak s jelentette alásan, hogy mindent elfogyasztottak és köszönik alásan addig is, mig megszolgálják.

És mikor indultak el innen?

Bizony már napkölte után, engem nem eresztettek haza, együtt kellett velök innom reggelig.

Ekkor aztán a fiatal asszony is felczagott.

Igy ment ez egész 1862 év elejéig a Bogarak hire tartotta magát, nem igen haragudott reájok senki s ők se törtek senkire se — de azért féltek tőlök a vásáros zsidók — no meg a komizásúok szertelen — s rendesen jól voltak ildosulve a Bogarak járásáról, mert akkor ildosoman kerültek a tájkát is annak a határnak ahol azelőtt három nappal tanyáztak.

Egyedül Balla Kálmán dohai esendbiztos mosolygott vésztojólólag, nem bírta elfelejteni a Bereczky csodór ellopását az ő székhelyéről, mi miatt a casinóban sok keserü pillulát kellett neki lenyelni a birtokos társaktól.

„Lesz még a békáradér!”

Lótenyésztés.

Dalmj Károly urnak a Debreczen városi gazdasági egylet tiszteltetreméltó elnökének és a gazdák-zónságnak.

II.

Ha már a csülök állása nagy mérvű befolyást gyakorol a ló használhatóságára, talán még inkább elmondhatni ezt a patáról? Én azt ajánlom, ne válasszon senki verseny vadász lovat, paripát avagy bármely használati lovat, mielőtt lábait föl nem emeli, s a patákat gondosan meg nem vizsgálja.

A hátsó lábakra a megfelelő hoszvi nyok is sok tekintetben figyelembe veendő, mert az erőmütannak elvei annyira ellenszólnak, a talaj felett magasan álló csánk-nak, mint a magas előterdeknek.

A váll és keresztcsont ferde fekvéséroltanban is lényeges haladás mutatkozik ma már; de a hátsó felezomb fekvését hosszát (a csipőtől a térdhajlásig) ritkán vonjuk beható vizsgálat alá, és én meg vagyok győződve, a lóvásárlók nagy többsége epen nem tudja: valyon emez, az után tolasra, s különösen a nagy lépésű akcióra nézve, oly fontos gép rész, lovainknál hosszú-e, vagy rövid, meredek-e vagy részes fekvésű.

A csánk ellenben kedvez tárgyak a vásárlóknak. Mily okosnak tűnik fel maga előtt, a hiba kutató, ha valamely éles elhajlást vagy sérült vonalat fedez fel? Hogy mind 2 jelenség olyan, melyet figyelmen kívül nem hagyhatunk, az bizonyos, azonban nem szabad minden esetet egy kalap alá vonnunk.

Mennél rövidebbek és erősebbek a lágyék gerincek, mennél hosszabbak a vízszintes hártat nyújtványok, s mennél szélesebb annál fogva a basis, a melyen alul és felül az izmok kifejlődhetnek és tapadhatnak: annál nagyobb a ló teherhordási képessége.

A szép meglehetősen hosszú nyakat (hattyu nyakat) ugy a tenyésztők, mint a fogyasztók, nagyra becsülik; oly nézet, melyhez én csak lényeges megszorítással csatlakozhatom.

Ha én egyenlő tágasságu, de különböző hosszúságu 2 csövet veszek elő, s mindenken egyenlő időtartamig, egyenlő mennyiségű levegőt bocsátok keresztül, ebből mértani pontossággal az következik, hogy a légáramlat a hosszabb csőben erősebb nyomulást, tempót vesz föl, s így e cső falait és szeleptét nagyobb mérvben megtámadja, mint ez a rövidebbiknél történik. Ebben rejlik szerintem, amaz a gyakorlatban naponként elő forduló jelenség oka, hogy a rendkívül hosszú nyakú lovak közt, sokkal nagyobb száraléka található a sipolóknak (roavér) mint rövidebb nyakúknak közt. Annál fogva én, minden tenyésztőnek azt ajánlanám, hogy a hattyu nyakkal szemben óvatossággal legyen.

Hiszzen az ember gyógytanban is köz tudomásu tény: hogy a hosszú nyakak inkább ki vannak téve a gége bajoknak, sem mint a rövidek.

Egyáltalában nem szándékozom itt tüzetes tanulmányt nyujtani a lovak külleméről. Afféle bonczani tárgyalásokat a temérek, eléggé ismert művekből könnyen tanulmányozhatunk, melyeknek mint szinte az általános állattenyésztésről már nagy számmal megjelent munkáknak lapozgatását buzgóan ajánlom gazdatársaimnak. Mily kellemes és hasznos élvezet az, ha az ily munkákból merített elméletet, a gyakorlatba alkalmazva, haszonnal keresztül viheti a gazda?

Különösen ajánlom gazdatársaimnak, a Békéssy László a debreczeni gazdasági tanintézet tanár általános állattenyésztés czimü munkáját, ára 50 krajczár ifj. Csáthy Károly könyvkereskedésénél.

Ezen 123 lapra terjedő kis könyv csinos kiállításban 26 igen szép ábrával, kiterjedőmndazon ismeretekre, melyek tekintet nélkül, az állat nemere vagyis, arra ló, szarvas, juh vagy sertéssel van-e dolgunk, az állatok tenyésztésére, táplálása és gondozására vonatkoznak; okszerűen tárgyalja az állati testérték jegeit is (point) melyekre a használat célja (p. o. tenyész állat) szempontjából súlyt kell fektetni: ezen — tehát fontos testrészeket pointoknak nevezik.

Az a ki a lótenyésztés, sőt mindentéle házi állattenyésztés alaptételeivel egészen tisztában van, s azokat a gyakorlatra alkalmazni is tudja, bizonyára élvezettel fogja Békéssy urnak e kis munkáját átlapozni; mert ő azt, jó magyarsággal, jó ízűen, és érthetően írta meg.

No de bocsánatot kérek, a kitérésekről könyveket lehetne irni a lovak testrészeiről, de én csak néhány fontosabb pontra kívántam e helyen figyelmessé tenni a tenyésztőt, melyek véleményem szerint, a lovak taglaló megbírálásakor, sokkal nagyobb gyakorlati jelentőségekkel bírnak, a ló szürke v. bármiméü színzeténél.

És most egész tisztelettel van szerencsém gazda társaimat értesíteni a felöl: ha f. é. febr. 7-én a debreczeni m. k. mentelep udvarán történt fedezettési általános intézkedés alkalmával, a teljhatalommal felruházott miniszteri biztos ur vezetése alatt, a f. évre a következő 6 db. állami mén van a következő fedezési díjakért a debreczeni állomásra kirendelve.

1-ör 196. Amurát Bairaktár, 164 c. m. magas; apja Amurát Bairaktár, bábolnai arab, anyja 13. Gidrán XXXVIII, mézes szürke, vadász és könnyű lovas faj, fedez 2 frtért.

2-ör 120. Osman Pascha 4, — 161 c. m. magas. apja Osman Pascha, bábolnai arab,

anyja 12. Abugresz I. bábolnai arab, világos pely, paripa faj, fedez 2 frtért.

3-ör 380. Nonius, XVI. 12. — 167 c. m. magas, gesztenye pely, dolgozó és fuvarozó faj, fedez 3 frtért. — apja Nonius XVI, mező hegyesi normanni faj — anyja Revolver mezőhegyesi angol.

4-er 16. Turiósó IX. 167 c. m. magas, világos pely, könnyű kocsai faj, fedez 4 frtért. ap. Furiósó mezőhegyesi angol; any. Daniel O'Rourke kishéri angol.

5-ör 46. Furiósó V. — 170. c. m. m. barna pely, tekintélyes nagy és nehéz kocsai faj, fedez 4. for. — ap. Furiósó V. mezőhegyesi angol any. 397. Mentár mezőhegyesi angol.

6-ör 436. Kurucz angol telivér, 168. c. m. m. sötét megypej, jegytelen, magas származásu verseny ló, apja Osztréger kishéri angol telivér, any: Ausztia kishéri angol telivér, ennek apja Cibuszcam kishéri telivér, a Z Európai minden verseny lovakat legyöző, csudalónak nevezett híres Kinesem verseny lónak is az apja. — anyja Crisisz, kishéri angol telivér.

A fedezettési jegy elő mutatása a négy-szeri utó fedezettésre jogosít, szabadságában áll a tenyésztőnek háromszor sikertelen fedezettés után más mént választani, mely alkalommal csak is azon összeget tartozik pótolni, melylyel az ujonnan választott mén díja netalán magasabb mint az előbbi.

Égész tisztelettel tudatom gazda társaimmal azt is, hogy a fedezettések márczius havában reggeli 9 órakor, áprilisban 1/2 7 órakor, májusban 7 órakor, júniusban 6 órakor, mindenkor reggel kezdődnek.

Ezen megállapított rend alól, csak akkor van kivételnek helye, ha valamelyik mén, d. e. igénybe nem vétettet volna, vagy oly méneknél helyenkénti ugrása hétnél több re határozott. Ezen mének délután is, és pedig 4 és 6 óra között, fedezni fognak. Az állomás vezető katonáknak, a legszigorubb kötelességük, a fent említett órákat pontosan megtartani, mert a tenyésztők különösen azok, kik kanczáikat az utó próbához akarják vezetni, idejében jelenjenek meg.

Ha a kitűzött órák pontosan meg nem tartatnának, vagy a fedezettésnél avagy az utó próbáknál, visszasságok fordulnának elő ez esetben a tenyésztőket egész tisztelettel kérem fel, hogy ezeket a helybeliek nálam, a vidékiek pedig a megyei lótenyész bizottmányi elnöknel jelenteni sziveskedjenek, azon czélból, hogy a felmerült visszasságok illetékes uton megszüntessenek s illetőleg azoknak eleje vétessek. Koszorus Lajos s. k. Debreczen s. k. város lótenyész bizottmányi elnöke.

Legujabb.

„Debreczeni Ellenőr” eredeti táviratai.

Budapest, márc. 13. A miniszterelnök Helfy interpellációjára válaszulva kijelenti, hogy semmi oly új egyezmény nem jött létre, mely a barátságos viszonyt Ausztia-Magyarország és Németország közt legkevesebb is alterálná akár bel, akár külzéljaira nézve. És ha valamely hatalom közeledik, anélkül, azonban, hogy a fentebbi jó viszony legesekélyebb mértékben is megzavartatnék, csak örvendeni lehet. Hirlapi híreket, mint-ha Oroszország a békét megzavarni akarná alaptalanoknak nyilvánítja. Eötvösnek azt válaszolja, hogy nem engedheti meg, miszerint a magyar munkások becsületes gondolkozása, külföldről becipelt felforgató eszmékkel megmetyeltesse, mert bár politikai czim alatt akarják üzni dolgaikat, nem egyeb ez mint leplezése a czélbavett gyilkosságoknak. Ezért tolonczoltattak el mindazon egyének, kik e részben veszélyesekké válhatnak. Elősorolja az eltolonczoltak neveit, melyből kitünik, hogy azok nagyrészt külföldiek.

Kassa márc. 13. A szabadelvü párt Jókait föllépteti képviselőjelöltül. Jókai megígérte, hogy ha máshol megválasztatnék is, mindenesetre a kassai mandátumot fogadja el.

Felelős szerkesztő és kiadó laptulajdonos Vartesi Arnold. Főmunkatárs: Karczag Vilmos.

Vilmos Lajos sörcsarnokában zeneestély

Lesz holnap pénteken Oláh Józsi zenekara, vasárnap pedig a Magyarri tesvérek zenekara közreműködésével.

Értesítés.

Több oldalról hozzám intézett tudakozódás folytán tisztelettel értesitem az érdeklődő közönséget arról, hogy az építész körbe tartozó vállalatokkal és az építészettel fel nem hagytam, sőt nagy-csapó-utcai lakásomon építészeti irodámat most ujonnan rendeztem be, hol az épikezni kívánó közönség szolgálatára állok, s az építész körbe vágó mindennemű munkálat teljesítését elvállalok.

Debreczen, 1884. mártius 12.

Fodor József

m é r n ö k é p í t é s z.

